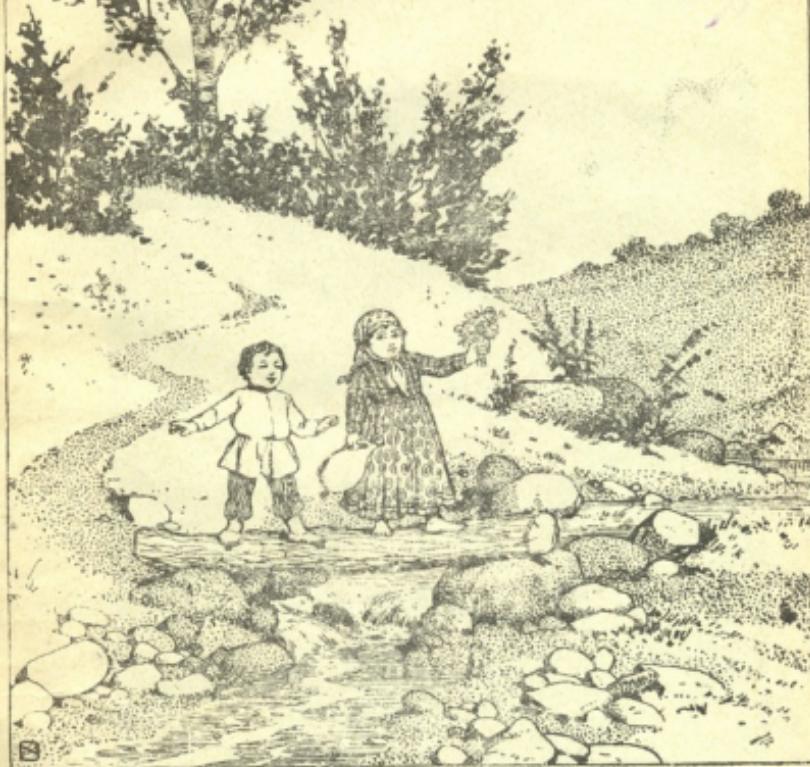

F 75
1914

ମୁଦ୍ରଣ

ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରକାଶନ
ପାଠ୍ୟ ମହିନେ

ବୃଦ୍ଧିଲାଭ

ଶ୍ରୀମାତ୍ରିପିଲା ଶ୍ରୀରଞ୍ଜନ ମହିନେର୍ଥିଲୋକାନନ୍ଦତାତ୍ତ୍ଵକୌ

1914 ସେପ୍ଟେମ୍ବର. № 18

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ
ପ୍ରକାଶନ ପରିଷଦ

ବୋଲ୍ଡରାଜନ ପତ୍ର-X.

No 18.

୧୯୧୪ ମସି

F240

ବୋଲ୍ଡରାଜନ ପତ୍ର

ქ ი ნ ა ა რ ს ი:

I — წადი, ბუზო, — სურ. 1

II — „ნავაფულის“ მუსიკულები:— 1) ვლადიმერ მაჭიათა-
რიანი, — ბათუმი 2) ნაცყად გულიაშვილი, — ველის-
უხე. 3) გრიგოლ ანიკიევი, — თბილისი. 4) სოფო
ვარადაშვილი, — ველისუხე. 5, 6 და 7) კოწია,
ვალონდია და ოლიქია ღვევეძები, — თბილისი. 8) თა-
მრო ფაქაცოშვილი, — ველისუხე. 9) გენო ხარა-
ძე, — თბილისი. 10) გიგო დემუროვი, — ველისუხე.
11) შოთა ახალშენიშვილი, — თბილისი. 12) თამარ
ხარაძე, — თბილისი. 13) ნისყად ქალიაშვილი, — ვე-
ლისუხე. 14 და 15) ანიკო და რუსიკო ხარაძე-
ები, — განჯა. 16) ლევან პაპაშვილი, — ველისუხე. 3

III — კურდლელთა გოდგბა, — ჯუშა სინჩელაში 4

IV — გულშემატკიფარი ნუცა, — სონია საერთოსაში. : 7

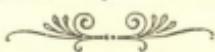
V — თავს უშველა, — გ. ჰარებაძი 12

VI — ორი ძმა, — (ხადხური არავა) განტანგ ფხალაძაშვილი. 16

VII — დაქრილი მტერი, — (თარგმანი) დ. შადალაშვილია 18

VIII — სამწუხარო ამბავი 23

IX — წერილი რედაქციის მიმართ 24

“**ପାତ୍ରବିଦ୍ୟା**”

ජ්‍යෙෂ්ඨ පොදු සිංහල

କୁଳଦିଲୀଙ୍ଗତା ଧରିବା.

ଯିଏ ଗାନ୍ଧିଜିରିଙ୍ଗ ଜୀବିତ କିମ୍ବା ମନୋବି
ଦ୍ୱାରାଧର୍ଯ୍ୟାନିତ ମ୍ଯାନିମାନ ବ୍ୟାନିଲାଇ;
କେବୁଳାରେ ବୀମନ୍ଦିର ପରାମର୍ଶିକେ କିମ୍ବା,
ମାତିର ମୃଦୁତା-କିମ୍ବାଲାଇ;

,ରାଜପାତା ଏହି କୁଣ୍ଡଳ ପାତାରିକା
ନେଇଥାଗନ୍ତିଃ କୁଣ୍ଡଳ ପାତାରିକା!

არა გვეცილდება თავიდან
სხეგ-და-სხეგ გვარი ჭირია:

ეოუელ წამს სიყვდილს მოველით,
უხიდებად გვიშირავს ცხვირია,
რომ საფრთხეს მალე გავჰქოვთ,
თუ ვნახეთ გასაჭირია.

რათ არის ასე, რომ უფლას
ჩვენ ექნებირებით თვალშია:
ჩვენს მოველას ეტანებიან,—
გზა-გზა დაგვდევენ კვალშია.

ჸოგეს თოვით გეხოცებ, ჸოგეს გიდებ
ხაფანებს გვიგებენ გზაშია;
რატომ არიან უფლანი
ჩვენი გაქლეტის დღაშია?

კოქათ — ნადირო არა ესმისთ-რა:
კაცი სომ გონიერია,—
კინც რომ თვის ჭერის სიძაღლით
მძღვრთანც-კი ღონიერია.

რად არა ფიქრობს, რომ ჩვენაც,
როგორც ის, კცხოვრობთ ღვთისებან,
ადზრდილები შარო ეველანი
ამ ქავენის მიწა-წელისებან.

იძღენს რას ვაკლებო, ნეტაფი,
მის გენასის, ანუ ჯევილის.

რომ ამ საცოდავ არსებათ
უმწეოდ გვიწევის ქუჩილსა *).

ასე ჩიოდნენ გურდდლები,
თან ცრემლსა დარღვენენ ცხარესა;
სწევავლიდნენ ააფის გაჩენას,
ცხოვრებით განაბრარესა.
მათ ჩივილს თანაუკრძნო ბდა
ცაზე მოარე მოვარეცა.

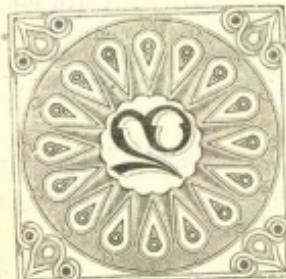
სინსილა.

გულ-შემატებარი ნუცა

(უძლვნი ჩემ პატარი ი. ამროს).

ედა, გენაცხა, წავიდეთ ბებიასის,— ქავი.
წება ჰატარა ნუცა დედას.

— რისთვის, დედა გმინაცხალოს?

— აი რისთვის! ბებია, მას შემდეგ,
რაც ბიძაა ვახტანგი ომძი გაიწვიეს,
სულ სტირის. გუმინ და გუმინ-წინ არ იყო — მენ ვერაფრით
ანუგეშე?!. წავიდეთ, დედა, ბებია ასლა მარტო იქნება; მას
ჩემი ნახეა ეოფელოვის ასიამოუნებს.

დედა დასთანხმდა, და ნუცაც სელად მოირთო: თმებიც დაზიანებულია
სწორი, კაბა და ფეხსაცმელები საჩქაროდ ჩაცემა და დედას-
თან ერთად ბებიას გასწია.

ნუცა გზაზე მოწევნილი მიდოღდა: პრც ბაკილა, მისი
განუერელი მეგობარი მაღლი, პრც პატი მისი ამხანაგები,
რომელიც გზაზე სველებოდნენ, მას არ ასალისებდნენ.

როცა ბებიას ეზოს მიაღვა რეინის ჭისკრიდან, დერეუანზე
დაინახა ბებია: ის იჯდა მოწევნით, სელძის წინდის წილები
ეჭირა და ღრმა ფიქრებს მისცემოდა.

ნუცამ ჭისკრი მარჯვედ გააღო, ბებიასკენ გაექანა, მოუ-
სჭია კალთებზე და აკოცა.

— ბები, შენ ისევ ისე სწუხარ? გატეობ, წინანდებურად
ხარ მოწევნილი; ნე სწუხარ: ბიძა ისე შიარელად და მშე-
ღობით მოვა, როგორც წავიდა.

მოხუცმა ბაფშეს თავზე სელი დაუსვა, ნადგლიანად თვე
გაიქნა, მწარედ ამთიხენება და მის დანაოჭებულ თვალის
ქუთუთოებიდან ცრემლი გადმოვარდა.

— კიდევ სტირი, ბები, კიდევ?!.. — სტება გულ-მტკიშნებ-
ლობით ნუცა, და ბაფშეის სახე მოიღრუბლა; სელები მოი-
უძენირა, ითქო მწარე ტეივილები იგრძნო, თვალები დაუ-
ღამდა.

მოხუცმა, შეატეო რა ბაფშეს წუხილი, სასის გამომეტევე-
ლება შეიცვალა, ბაფშეი კალთაში ჩაისვა და დამშეიღებული
კილოთი მამის ამბავი ჰქითხა.

ნუცამ ზასუნი არ გასცა, რადგან კარგად იცოდა, რომ
მოხუცს უფრო შეიღის ამბავი აწუხებდა.

— მერწმუნე, ბები, ტეუილად სტირი: ბიძას; არაფერი
უშავს, და აი რისოვის — დამიგდე ქური! — ერთსელ, — ეს იუ-
წელს გაზაფრულზე, — დაიწეო ნუცამ, ბიძა მამის ოთახი

იჯდა, მე მის წინ კიდევები, ფეხებზე გადგებოდი, და ისიც უშემოვალი კით ჩემით მწევდა, ისე მსუბუქად, თითქო ბუმბულს ნიავი აქროლებსო. მე, მართლად, ბარათ ვ რ, მაგრამ გარგა მმიე კახლაფარ. მამამ რომ ამწონა, კრთი ფუთი და ოცი გირებნება გამოვედი. აბა! მაგრამ ბიძია, როგორც ბურთს, მისროდ ზევით. სწორებ ამ ღრის ჩენითან შემოვიდა შალიკოც, მოლად გაწითლებული; ხომ იცი—რამოტელბა: ის ახლა ათი წლის ჟეტის იქნება. სახეზე თვლი მოხდოდა. მოუახლოვდა ბიძიას, მისი მარჯვენა ხელი გამოსწია და უთხრა: თუ კინდა—ამ ხელს მოვიდეუნბო. ბიძიას ამაზე გაეცინა.

— რას იყინი, მე ძლიერ დონიერი ვარ,— მიუკო შალიკომ,— აბა დძძაცა, თუ ხელი არ მოვიდეუნო,— ეუბნებოდა შალიკო.

რადგან შალიკო ბიძიას არ მოეშო, მანაც დაბანება ხელი, რომელიც შალიკომ თავის მარჯვენა მხარზე დაიტო; მერე თრიუ ხელები ზევით ასწია და, რაც მალი და ღონე ჭრნდა, ბიძიას ხელზე დაბრტყა, მაგრამ ხელი ტუუილებდაც არ ძენძრეულა. მალიკოს შერწყება. მაბინ შეც მიუვედი და ბიძიას ხელს, როგორც შალიკო, თრიუ ხელებით ძირს ჭრიოდი, მაგრამ ხელი მაინც კერ ძიგანძრიეთ. მე კიდევაც უწემიტე ხელზე ბიძიას, რომ მისი ხელი როგორმე ძირს დგვიგწია; მაგრამ არ იქნა: ხელი რაბიც თუ კერ დაფსწიეთ, კერც ძეგანძრიეთ. ეს მე ძლიერ გამიკვირდა; მაგრამ ხემს გაგვირევებას სახედგარი არ ჭრნდა, როცა ბიძიამ თრიყი, მე და შალიკო, ხელზე დაკიდებული, ზეჭირ აგებია, აი სწორებ ისე, როგორც ხოლგურ ჩენი კრუსის წიწილას მიძინო ჭარბი აიკვანს ხოლმე.

შალიკომ, ეს რომ დაინახა, გაკეირევებით წამოიძახა: — ბიაჭოს, მართლად, რა ღონიერი კოუილა ბიძიათ! და მათგადა ჩათვალიერი ის, თითქოს სირუფლად სედავდა.

— და მართლაც, ბები, ბიძა ძლიერ ღონიერი აფერენციალი რია. მამა ხომ ღონიერი კაცია, მაგრამ ბიძას თუ გინდ წამი დაქციდოს შამისთან — ჰყვლას მოერება. აი ამიტომაც მიუკითხ მისფის ისეთი მძიმე სმალი, როგორიც მას წელზე ჰქიდია. ხომ იცი — ეს სმალი მთლად რეინისაა ქარქაშიანი, და ისე მნელი ამოსაღებია ბუღიდან, რომ, თუმცა მე და მალიკო, ორივე ქრთათ ვეზიდებოდით, მაგრამ ქარქაშიან ვერ დაგნებარით. როცა ბიძას შევეხვეწერ — ეჩვენებია სმალი, მან თვალის დასამსამებაზე ამოიღო. სმალი ისე პრიალებდა, როგორც დედის ხარკე. ახლა არ იკითხავ, რა მჭრელია?! ბიძას აგრეთვე კიბის რევოლუციიც აქვს, აი ისეთი, როგორიც შალიკოსა, მაგრამ შალიკოსი საცობით იტენება, ბიძასია — თითბრითა.

— ახლა, ბები, შენ თვითონ იფიქრე: ვინ უნდა მოერთოს ასეთ ღონიერ კაცს, რომელიც ბასრ სმალსა და გატენილ რევოლუციის ატარებს და ამასთანავე ძლიერ მარჯვე და სწრაფია! დარწმუნებული ვარ, მას ერთი და ორი კაცი უკრას უსამს. მე მსოლოდ ერთი რამე მაფიქრებს: შესაძლოა ბიძა ტევედ წაიუვანონ, როგორც ამას მამა ამბობს. შეიძლება ბიძა თმში ძლიერ დაიღილოს, სადმე მიეძინოს, ამ დროს მტრები მიეპარნენ და დაბტევებონ. ვფიქრობ, ბიძას, რაც უნდა კაუჭირდეს, სმალს ადამიანზე არ იხმარს: მას ცხოველიც-კი კირალება, და თუ ატარებს იარაღს, მკონი, მსოლოდ მოსათვის...

ჭრ და, თუ ვინცობდა, ბიძა ტევედ წაიუვანეს, მაშინ, მამინ — ბაბუა უნდა წავიდეს მის მტრებთან, სისხლით და აუხსნას: აქაო, და თქვენ ჩემი შეიდი ტევედ წამოგიყვანიათ, და მიბრუნეთ იგი, რადგან მისი დედა და მე ძლიერ ვეუხეართ; ჩვენ მის მეტი ვაჟი არ ვაგეხნია; თანაც დედა მისი მეტად მოსუფად და, თუ შეიდი არ ხახა, კაჭრით მოკვდებათ.

მტრები მოლდებიან. ისინიც ხომ ადამიანები არიან, და
ბიძიასაც გამოატანენ. აბა კინ წათომექს დედას ერთად-ერთ
საეფარელ ვაჟს?

კინ არ იცის: მე რომ დედას მომაშორონ, დედა არც
სჭამს, არც სებამს და ჯავრით ერთ დღესაც ვერ გასძლები!

ბებიას ასეთი ნუცები პატარი შვილის-შვილისა ძლიერ
ესიამოვნა, გასაღისძა. წაიგვანა ნუცა მურაბით საჟსე ქილას-
თან და შესთავაზეა.

ნონია ხაუომია.

თავს უშველა.

(უძღვნი პატარა შალიკოსა და თმარა ყისაშვილებს).

09

ოფის ხმაზე მუდმ ჭარბი მონავა-
რდე კისკისა *) ძირს მიწაზე ტეჭია-
სძიოთ დაუცა. ასრულდა ის, რაც
კისკისას თავის სიცოცხლეში უქ-
ლაზე ძალიან გამოვიდა: დიდი და
ნატარა ღრუშით და სიცოლით მი-
ებება მის მაღლიდან ძირს ჩამო-
გარდნას.

მაა რა ეპონა კისკისა, ცის
სიურცეში თავის უფლად რომ დას-
ცურდება და მედიდურს ქვეშის არ-
სებობა არად მიაჩნდა; ძაღმიანის
ხელი კერ დანარცხებდა დედა-მი-
წასე, კერ მოსტესდა კისკის?

სხვისი უბედურება — ზოგიერთი-
სათვის სასის რულოა. ახალ-განდა,
საშეალო ტანის კაცი, თოვით ხელ-
ში, დიდის ქმაუოფილებით დასცემოდა თავის მსხვერწილს,

რომელიც, მარჯვენა ფრთის ძირში დაჭრილი, სისხლისაგან
იცლებოდა.

*) ფრინველია.

სოფელ შანტოვანის გოგო-ბიჭები — ხუტა, გორა, არა მარტო მარტო სახასხალას მიღურის თებლით შეჰქერებდნენ, რომ უბედური კისებისა ჩარა ხელით ჩაგრძნოდათ. თვალებ-გადმოგა-
დაულ ფრინველს ხელს რომ შეასებდნენ, სან ერთს დააცხრე-
ბოდა თავისი მოკაცებული ხისკარტით და სან მეორეს. კვე-
ლა საცოდავი კისებისას მტერი ამოხნდა. ასე მოულოდნელად
დაუბნელდა მას მშენერი, კაშპას და შეიძი დდე!

რამდენიმე წუთის შემდეგ სოფელის მოუნავნარი გოგო-ბი-
ჭები კისებისას კრიდას-კარამდე უქნესე ბაწარ-გატერილს და-
ათრევდნენ. ჭრილობისა და მიწაზე თრუქისაგან გამწარებული,
საცოდავი ხმით გაჯირდა და კისებისა. ნერა ვისოფის რა დაუძა-
ვებდა უწესარის და თავისათვის ჰაერი მცხოვრებ ფრინველის!
წამებასა და ტანჯვას ბოლო არ უჩანდა. იმ შეუბრალებელ
მონადირეს სასიკედილოდ მათიც დაუჭრა!

მაგრამ გისებისას მაღვე ერთი ნუბეში გამოუჩნდა. ბავშვებს
ქუჩა-ქუჩა სეირნობის დროს უცხად წინ შეეხება უვალასაგან
ცნობილი, ჰეჭიანი პატარა სიკო. კოსტად და სუფთად გამო-
წეობილი სიკო, მასიურულე ბიჭი უვალას უკადების ისი-
დავდა სოფელში.

ხეტას და გორას ეპონათ, დასისხლიანებულ კისებისას
რომ მისოდებულებენ პატარა სიკოს, ძლიან ასიამოუნებენ; მა-
გრამ მოსტეულებნენ. უბედურ კისებისა დანახვაზე სიკო სი-
ბრაზისაგან მაღლად ცეცხლად აინთო. იმ წუთს მხად იურ
უველა ბაჭ-ბუჭებს ურთდ შებრძოლებოდა. დაუფარებლად,
თებლის დასამსამებაზე კცა გორას და ხელიდან საბრალო
ფრინველი გამოსტაცა.

კისებისამ გელში თითქოს რადაცა სითბო იცრმო, მო-
კრიფა თითონაც უკანასკნელი ძალ-დონე და სიკოს ძიგ მეტ-
რდში ჩაეჭუტა. გორა და მისი ამეოლ-დაშეოლნი დარჩნენ ხა-

სა. მძრალები. სიკო-კი თავის ნადავლით საღღაც გაჲქრა. მქნალილია
დამშენდა კისკისა; მოსხნა ფეხზე თოვის ბორელი, ფრთები
გზესწორა, ჭრილობები დაბანა, შეუხვია და ცოტა სხის
შემდეგ საგრძნელც-კი დაუვარა. სახლში თავის პატარა დას ლი-
ზას შეეხებწა, რომ კისკისა არ გაეჯავრებინა.

კისკისამ თავისუფლად ამოისუნთქა. რა იცოდა მან, რომ
ადამიანებში გარგებიც უაფილან! თავის მხხნელს, პატარა სი-
კოს, დღე-და-დამ თვალებში მესწეროდა. კაცი ასე ასლოს
არ უჩახავს, და კველა მისგან მიუენებული ბოროტება და და-
ცინება თოთქმის დაავიწედა.

მალე კველას მეტვია. კინაღამ ადამიანის ქნაც-კი შეის-
წავლა: თითქოს ესმოდა, როცა სხვები მასე ლაპარაკობდნენ.
მთლად გამინაურდა. მოვლა და სიეკარული არ აკლდა. სი-
კოს უნდოდა რომ დროს არ გამორებოდა კისკისას და სწა-
ვლის დაწების მოასლოუებასას ქალაქი უნდა წაეყიანა.

კისკისას ფიქრი და გოქნა-კი სულ სხვაგნ იქო. ერთი
თავისუფლად განხვარდება ჭარეში რათ უდირდა! იმედი, რომ
ერთხელ მაინც დაუბრუნდებოდა თავის სამშობლოს -სიცოც-
ხლებს უორცეცებდა. მაგრამ თავის კულის პასუს აბა კის
გაუმჯდარებდა!..

კისკისას მალე ნატერა სინაძღვილედ ჰქცა.

დამდებოდა. დილა-ადრიან მინდვრად სამუშაოდ გასული
ხდლის ახა-იქ სახლის მიეურებოდა. კველას უხალისო-
ნა და დაზღვილობა ეტებოდა. შესაიბათ მოქნცეულთ, ახლაც
შესვდებოდით დაბარებულთ, სურჯინით ზურგსე მომავალთ.
უნდა დაესკენა ხალსს, რომ ხვალ ისევ საქმეს მესდგომოდა.

სოფელ პატარა სიკონის ციხოვნება მალე მთლად მისწედა;
ლამშრის მექსაც-კი კერა ნახავდით.

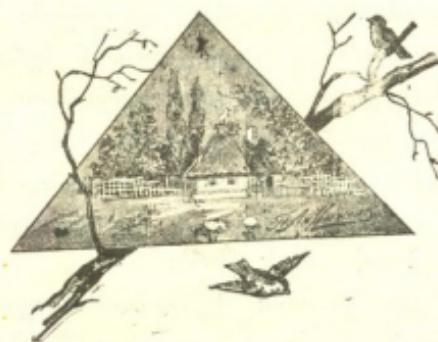
პატარა სიკო და ლიზა, თამაშობაში მოქნცეული, ლო-

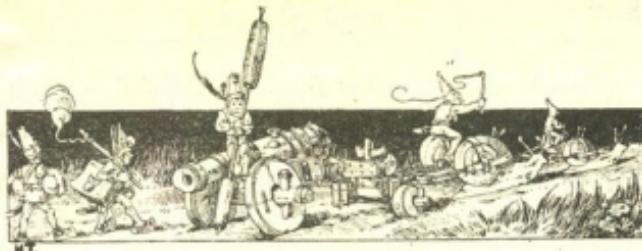
გინის გაძლის უმაღლე დასიანი ებლად დაწენენ. უკეთეს მარტო ეს გინის გვერდი იმოგნა და. სახლის კარები რომ გაადგის, ის სწორაფად ესობი მოგეცდა. მოღრუბლელი და ბნელი დაშე იქო. არსადან ცოცხალი არსების სხა არ მოისმოდა. თუმთ სოფლის დარძვთ — ძაღლებსაც-კი ტებილად ემინათ.

შორის, ძაღლა კოშკის ნანგრევიდან ჭოტის ძასილი მოისმოდა. კისეისას უბრალო სმაურობაზედაც-კი გული უფანცება-ლებდა. თავისუფალი დრო ძიინც სეღთ იგდო, მარტად შემოჭერა ფრთა-ფრთას და უცბად სიკოს სახლსა და კარმიდა-მოს მომორდა, ძაღლა აფრინდა.

თავს უმჯელა კისეისამ. შთოლოდ პატარა სიკოსა და ლისასასთან გამოსამშვიდობებლად, ერთი კიდევ გამოუქროლა იქაურობას და სადღაც ცის კამარაში გაქრდა.

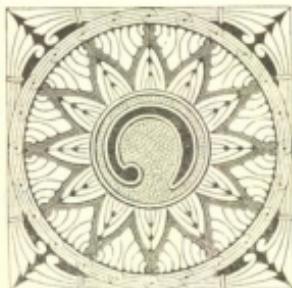
გრ. პატარაძე.

ო რ ი პ ა პ .

(ხალხური მაყა).

ექნენ თრით მმანი. ორთაშეს ცოლა-
შეიღოდ ჰებჯდათ. უმცროსი მმა იურ
მალიან დარიბით და თავებ ირჩნება
უფიქრობით. უფროსი მმა-კი იურ
მალიან მდიდარით და თავის ცოლით
მდიდრულად ცხოვრიბდა.

მაგრამ ვად ამასთანა მდიდრულ ცხოვრების: სულ იმ ფი-
ქრმი იურ, რომ დღეს თუ სეალ გამიგებენ ქურდობას და და-
მიტერენთ. მართლაც უფროსი მმა ქურდობითა ცხოვრიბდა,
რითაც მალიან გამდიდრდა და დადრონი სასლები წმოჭიმა.

დარიბით მმის ცოლი, დაინახავდ თუ პრა, რომ მდიდარ
მმას მოჟრონდა მოჩარული ნიუთები, მევარდებოდა სასლები და
მტერდ გაჯაურებული თავის ქმარი:

— ამა, მესედე შენ მმას: ქურდობით როგორ გამდიდრ-
და! ჩვენი ცხოვრება რა ცხოვრება: ნახევარზე მმიტერები ფართ.
წადი, შენც იქურდე, და იქნება ჩვენც გაძმდიდრდეთო.

დარიბით მმა-კი ამ დროს არსებოდა მუშაობდა და აბრე-
შემის ძაფებ ართაშედა. ცოლის სიღმეებზედ მან გაჟერა — გა-
მოჟრონ მაქო და წენარად დაძლერა:

, „კურ არ გაუგიათო,—
კურ არ შეუტევიათო.“

განვლოთ კარგა სანძა. უფროსი მის უფრო გამდიდრდა;
ოფლით ნამოუნი ღუყმა არ ელეოდა.

ნათქვამია: კოცა სუმუდამ წეალს უერა ზიდავსო. ასეც
დაქმართა მდიდარ მმას. მან სამედამოდ გერ დამალა თავისი
ქურდობბ; ერთ დღეს მოახტრეს ქურდობაზე, სტაცეს სელი და
წაათრიდეს სასამართლოსკენ.

ღარიბი მმას ცოლი ამ დროს ფანჯარასთან იჯდა, და,
რა დაინახა, რომ მდიდარი მმა სასამართლოში მიჰევდათ,
შევარდა ოთახში და უთხრა თავის ქმარს:

— კაცო, აბა გამოიხედე: შენი მმა ქურდობაზე დაიჭირეს,
აუკაი აუწერეს და ასლა კიდევ სასამართლოში მიჰევათო.

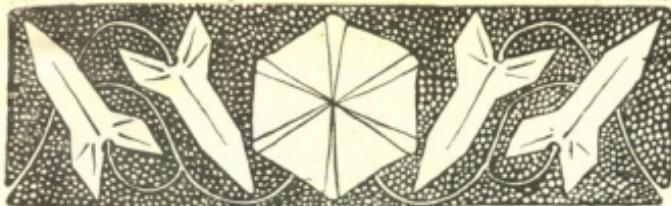
ღარიბი მმა ასლაც მუშაობაში იქო გართული: აბრეშუმის
მაფს ართავდა.

მან წენარადეკ გაჲერა-გამოჲერა მაქო და დამჩერა:

, „ასლა გაუგიათო,—
ასლა შეუტევიათო.“

ვახტანგ ფხალაძე.

დაჭრილი მტერი.

დეა მჟღნიერი ხაფულის დღე; მავრამ საფრანგეთი არცერთ ადამიანს არ ეტეობოდა სასესქ სიმძიდე, რადგანაც ამ ქამანჩას კუჭწერილი უძველესებული მავი ღრუბელი ომისა, რომელმაც მოუწენა სასუქრად ვაება და მწუხარება საფრანგოის მრავალ ოჯახს.

ერთ ნაწილი საფრანგეთისა სრულიად დაცარცულებული იყო: გენახები განადგურებული, სოფლები გადამწვრი, ქანები გათელილი და ბრძოლის კელად გადატანილი.

დაბერულ ტექმი, ერთ ამგვარ მინდვრის მახლობლად იდგა ქოხი ღრმიბი დედაპატისა, ანეტასი, გერარდ ლებრენისა. ანეტა ცხოვრობდა ამ მიურუებულ ტექმი თავის პატარა ფრანსესათი. მისი ქმარი ერთი თვის წინად წავიდა ომში. საწელი ანეტა მეტად ნადვლობდა და სწუბდ იმისთვის. ერთი მეზოელიც არ ჰეავდა, რომ შესძლებოდა გაეზიარებია თავისი ნადველი და გაეგო სანუბექო სიტექა. უპს თვება, რაც მისი ქმარი წავიდა ჯარში და მხოლოდ ერთსელ მიიღო ცნობა, რომ კარგადა და სთხოვდა ელოცა მისთვის. მას მემდებარებელი არ მოსელია. როდესაც ანეტა ხორავის საქიდლად მიდიოდა მხსლობელ სოფელში, იქ ტეობილობდა სასტიკო მიმში მრავალი ჯარის დაღუპული ამბებს. ანეტას სხეს ვერაფერი გაეჩო რა.

იმის ნაღველს, ქმრის ჯავრთ შეწუხებულს, თაგვისტორიულად კი და ბავშვების პირიც ზედ დაურთო, რადგანაც იმის ქოხი-დან ერთი მიღლის მანძილზე მოხდა შეტაკება.

ერთხელ ანეტა ნაღვლიანი დადიოდა ტუქრი ფრანსუასთან ერთად და დაჭრილ მეომარს წაატევდა.

— მამა! — შეკებივდა პატარა ფრანსუამ, და ანეტას გულმა იმყდოთ დაუწეო ძეგრა. მაგრამ იმ წამსკე შეატეო, რომ ის იქო გერმანელი მეომარი. ანეტა მოუახლოვდა უბედურ, სისხლისაგან დაცლილ-დასუსტებულ მეომარს და აუწია თავი. მტელვარებით და ზიზღით უურებდა მას და კონა, რომ თავისი ქმრის მკვლელს ჭიდავდა. მაგრამ ქალმა სძლია ამ გრძნობას. სასწაროდ მოურბენინა ქოხიდან დვინო, დაბლევინა და მოასულიერა დაჭრილი ჯარის კაცი. როდესაც იყო კონს ძრვიდა, ანეტამ წაიკვანა ქოხი და დაბწვინა თავის ქვეშა-ბებში.

საბჭონიეროდ ჭრილობა არ იყო საშიში, ასე რომ ანეტა-საც შეეძლო ჭრილობის შეხვევა. მაგრამ რადგანაც საწელმა გერმანელმა ბევრი სისხლი დაკარგა, კიდრე ტუქს მიაღწივა-და, და ჭრილობაც არა ჰქინიდა შეხვეული, სიცხე მისცა. როცა უბედური კაცი კონს მოვიდა, სთხოვა ანეტის გერმანიისაკენ გზა ეწვენებინა, მაგრამ კერ-კი სიარელი არ შეეძლო. ანეტა უვლიდა მეომარს და თან ქმრის მკვლელად მასხნდა იყო.

საღამოს ნაღვლიანი ანეტა ფრანსუას ხდიდა ტანისამოსს დასაძინებლად.

— კვერც ღმერთს, საეგარეცლო შეილო, — უთხრა ანეტამ. ფრანსუა კვერცლებოდა მხერვალედ ღმერთს, ამში მეოუ მამისა-თვის შეწევნას სთხოვდა.

ქმარწილი მიუბრუნდა დედას და ჩუმად ჰქითხა:

— დედილო, არაა საჭირო, რომ ამისთვისაც ჭილოცო: ესეც ხომ ისეთივე მეომარია, როგორც მამა.

ანეტა შეკრთა და პასუხი არ მისცა. ფრანსუამ დაწერდა ლოცვა გერმანელისათვის. მწარე ფიქრები არ ასევნებდნენ ანეტას: იმს წარმოუდგა თებლ-წინ ქმარი, სასიკვდილოდ დაჭრილი. წარმოუდგა, რომ ისეთი უგულოდ პეცენტები მას, როგორც მისი ცოლი — კერძანელის. შეიღის ლოცვამ ცოტა არ იქნა დაამშეიღა ანეტა.

ანერძმ შემოიხვიდ თავშალი, შექედა მძინარე ბაღზე, შემდგე — დასუსტებულ ჯარის-კაცს და გაფირდ ქოხიდან. როდესაც დაბრუნდა, სოფლის ქიმი მოჰქობოდა. ქიმია განიჩვდიდა და უთხრია:

— ქარგი ბეჭი გეწიდთ, ქალბატონთ ლებრენ: ეს ხომ გერმანელი აფიცერია; წარუდგინეთ იგი მთავრობას და სამართლოდ ქარგი საჩუქროს მაინგბოთ.

Տեղի է պահպանությունը Արքայի կողմէ. ծովառք է պատճեան— և ուժ
մասնաւութ, պահպան, մռամբինութ դեմք պահպանությունը?

—დიაღ, ქალბატონო, —უპასუეა მას: —გარწმუნებო, რომ
რამდენიმე დღის მეტვებ შეკიდლით წაიყვანოთ. რა ბეჭივ-
რი ძემთხვევაა, ქალბატონო ლებრუნ. —უკიმის მსიარელად და-
წერ ხელვების ფშვნეტა; მავრამ ანეტამ წენარი და დამძიდე-
ბული ხმით მიმართა მას;

— ბატონი უქიმო, ღვთის გულისათვის უკრი დამიგდეთ: თქვენ უნდა მოაწინოთ ეს აფიცერი და მე გადავისდი თქმას გასამრჯელო უჟღას; მე ძმის გამცემი არა ვარ. ეს უნდა დაბრუნდეს სახლძი თავის მეცნიერებით. შეიძლება გერმანელები აგრძელებონ მოქანქენ ჩემ ქართველ როგორც მე მოვამეცი ამ ქაცის.

ექიმმა თავი გაიქნია.

— რას ამბობთ, ქალბატონი: შეიძლება რამე უსიმთოვნება შეიმოგადა, თუ გაიგინ, რომ ეს კაცი თქმინთანა.

მარიამ ანება მარიად იდებ თავის გადაწყვეტილებაზე, ისე,

რომ კამინიც დაქორწილა და დაჭრილა — გერმანულის გრაფიკული ხელს შეუწეობო.

სამ დღეს ანგრია კრთვულად უვლიდა დაჭრილს. ავადმეული მალე ისე მოკეთდა, რომ ლაპარაკე შეეძლო; ის თავისუფლად ლაპარაკობდა ურანგულად. ჰირველად ანგრია მოკლედ აძლევდა შასტეს, მაგრამ, როდებაც გაიგო, რომ იმსაცა ჰეგეს ფრანსესასავით შატარა ბიჭი, რომ იმსაც ჰეგეს ახალგაზდა ცოლი, რომელიც დასტირის იმის ბედს, მაშინ-კი მორბილდა და გულ-ახდილად ქცევოდა სტუმარს. ცოტ-ცოტათ ანგრია დაუწეო თავისი ამბის მოთხოვობა. აფიცერი არწმუნებდა, რომ უშიშევლად იარღიდა იმის ქმარს, რომელიც უთუოდ რომელსამე ხაგდომელუმი წევს. მაშინ ანგრია სიეფარელით აუწერა თავისი ქმრის გარეგნობა და მისი სურთიც მისცა.

ანგრია ბოლოს გაიგო, რომ ეს კერძონებული კრაფი იყო, მდიდარი და მასთან დიდად შატიფეცემული გერმანიაში. ანგრიას იქნიდა მიუცა, რომ იმისი ქმრის, მორისის ბედი ცემსუბურებოდა, რე გრძეფი მას მიაუნებდა.

ესიმის საშუალებით გრაფის მაღლია გერმანიის საზღვაოს და კრთი გვირის ძემდები ანგრია მითლო ძემდები წერილი. — „მობრძნელით რეინსფაძი“^{*)}). დასწუთ ეს წერილი. ბალვიც თან წამოიუფასო.„

ანგრია მიხვდა, რომ ქმართან იწყებდნენ. დამე დაშტა თავისი ქონი, აიღო რამდენიმე საჭირო ნიჟოთ, წაცევას ფრანგება და გაუდინ გასი. რეინსფაძი მას უცდიდა მეორუ წერილი ფულებით და ბერლინისკნ გზის მასკენებლით. ქალბა ადგილად მიაღწია საბაზდელუფოს, სადაც იწყდ იმისი დაჭრილი ქმარი.

— არადროს უიქრად არ მომიუიდოდა, რომ მტრის დალოცვა დამტკრდებოდა, — სიქეა დაჭრილმა. — ქნი კეთილი გუ-

^{*)} სოფელია გერმანიის საზღვარზე.

ლის წეალობაა, ანერა, თორებ ისე გრაფი ხომ არ მოგადის
ვიდ აქ წემდა საბერინიეროდ. მესედე, როგორ მაქცევიან: რო-
გორც დიდებულ თავადს. მან მიუთითო სხვა-და-სხვა საჭირო
ნიკუებზე.—ეს კოველისფერი მენის წეალობითა მაქსი, საუკა-
რელო ანერა,—დაუმატა მან.—მე კავლაფერი მიამბო გრაფია.

ანერმ წემდა უთხრა ქმარს:

— არა, მე მაგას მეტად გადა-დივად და სახტიკად კასტი-
დი. ჯირ ოდნავ კასავდი კურძღლებას. ბატარა ურანსეუამ იმი
ქმედა წემსე: ის ლოცულობდა მისოფის და შემაგნებინა, რომ
იქნება მენც იუო ისეოსავე გაჭირებამი და განატრებოდეს მე-
გობრის სისხლე. სახარების სიტყვები—კიუგრძეს მტკრი მე-
ნიო, მომაგონდა ამ წეოში.

მორისმა გაიღიმა, თავი გადაიწნია და თვალი მოაფლო
გაელა აფაღმეოფებს—გერმანელებია და ურანგებს.

— შესედე, ანერავ,—სოჭა მორისმა:— ასლა უკალანი მე-
გომრები ვართ, და იმედი მაქსი მომავალ ცხოვრებაშიც მეტ-
ბრულდა შევხვდებით ერთმანეთს.

მორისი ამ დამესვი გარდაიცვალა. ანერა-კი დარჩა დიდ
საბაზმეოფოში აფაღმეოფების მოსაფლელდა. ანერის წრეუ-
ლის გულით უნდოდა გაეჭმრებინა ტანჯე აფაღმეოფებისა. დრო
არა ჭირდა თავისოფის ფიტჩი, როდესაც გარშემო მრავალ
უბედურ ადამიანს ჭედდა ვიდ.

ანერმ მიიღო მუძმივი ალავი ბერლინის საბაზმეოფო-
ში და ბატარა ურანსეუა-კი დადიოდა გერმანელ სასწავლე-
ბელმი.

იმისი საუკეთესო მეტობრი იუო გრაფი და საუკეთესო სა-
სეირნო ბრეილი, კიირაობით,—ის სასაფლაო, სადაც უპავი-
ლებით მორთული მორისის საფლავი იუო.

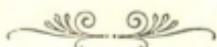

სამუშაო ამბავი.

თბილისში დაიწერ ქართული თეატრი, ლამაზი, მშენიფრიად მოწეობილი შენობა, დაიწერ გაუფრთხილებლობის გამო. ცეცხლი იქ ასთებული ქაღალდების ასლოს, ამ ქაღალდების მოყვო და შეძეებ მოელი უჩერ-მაზრი შენობა მოანთქა.

დაიწერ თეატრი, სადაც იმართებოდა ქართული წარმოდგენები, სადაც მსახიობები (არტისტები) მუძღვიდნენ, მოქმედებდნენ, სდგამდნენ ქართულ პიესებს, რერთაფენენ წარმოდგენებს. წარმოდგენა—ცხოვრების გამოხატვა სცენაზე და ცხოვრების ბოროტებასთან ბრძოლა. კინც სცენაზე დადგმულ პიესას უკურებს, ნათლად ჭედავს, რა არის ცხოვრებაში კეთილი და ავი, როგორ უნდა ამ კეთილს ხელის შეწება და როგორი გაით, რა საშუალებით საჭიროა ბრძოლა ბოროტებასთან. მაუკურებელს გულიძი ჩარჩება უკელა ეს, ფიქრობს ამზე, ფაქტობს ცხოვრებასა და ადგმინის გასწორებაზე და სჯერა, რომ ეს გასწორება შესაძლებელია. თეატრის სცენაზე მას ნათლად წარმოედგინეს უკელა ეს და კეთილი ფიქრი გაუღვიძეს გულიძი.

ასლა ეს თეატრის შენობა აღარა გვაქტს. მაგრამ ამ აუკანისა
და მოვიკლით იმდრი გვლიძი. უნდა გვახსოვდეს, რომ თეატ-
რი შექმნეს იმათ, ვისაც სიკეთე უკვარს. თუ ეს სიუფარული
გმიქნა გვლიძი—ასალ თეატრს მალე ავაძენებთ. ვისაც რამე
უკვარს, უსაქმოდ არ ზის. ცეცხლმა რომ სახლი დაუწეს და
გაანადგუროს, მალე ისევ მუშაობას მოჰკიდებს ხელს და და-
ქცეულს აღადგენს.

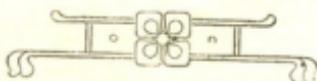
შერილი რედაქციის მიმართ.

ჩემთ დეიდა ნინო!

ქართული თეატრი რომ დაიწა, მე ბეჭრი ვიტიოჲ. ჩემ
სახელ-წოდების დღეს რაც მამამ ფული მომიღოცა, სულ გია-
გზაგნოთ ქართულ თეატრის ასაძენებლად.

თქვენი ბიძინა მერკეილადე *).

27 ერკენისთვეს.

*) რედაქციის მიიღო ბიძინა მერკეილადისაგან ერთ შენეთ ნახვეარი.

„ნაკადული“-ს რედაქციაში

დ ०

წერა-კითხების საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში იუდება
მემდევი წიგნები:

- 1) ტომის თავგადასავალი,—თხ. მარქ ტექნისა, თარგმ.
გრ. ყიფ მიძინა, ფასი. 50 კ.
- 2) რას გვიამბობს ოთხი,—თხ. ევრარიუსისა, თარგმ.
გ. ჯაფარიძისა, ფასი. 20 კ.
- 3) დასურათებული ახაწობი ანბანი,—ფასი. . . . 1 პ. 20 კ.
- 4) სკრუფული და მარლერ,—საშობაო მოთხოვნა, ჩარლზ
დიკენსისა, თარგმანი ნინო ნაკაშიძისა, ფასი . 25 კ.
- 5) დასურათებული საყმაწვილო მოთხოვნები ჰ. ე. ან-
დერსენისა, ერ. სეტ. ტომპსონისა, გ. ინსანისა
და რ. კაპლანინგისა, ფასი 30 კ.
- 6) ბაფშვიბა და სიყრმე.—მოთხოვნა ლევ ტოლსტო-
ისა, თარგმ. ნინო ნაკაშიძისა, ფასი 60 კ.
- 7) ორი მშატვარი,—თარგმანი დ. ვალიანისა, ფასი . 15 კ.
- 8) სამშობლო ბუნების სარკე, დასურათებული საყმა-
წვილო მოთხოვნები,—ივანე ელიაშვილისა, ფასი. 30 კ.
- 9) შობა, მოთხოვნა გურიის ტბოვრებიდან, — ნინო ჩა-
კაშიძისა, ფასი 5 კ.
- 10) ახალგაზრდა მეცის სიზმარი და დევი—ეგოისტი,
ორი მოთხოვნა ლექარ უალდისა, თარგმ. ივ.
მაჭავარიანისა, ფასი 5 კ.
- 11) დათო, — ირ. ევლოშვილისა, ლილების მაძიებელი,
თარგმ. ალ. შანშიაშვილისა, ფასი 5 კ.
- 12) მოთხოვნები, — ლაგერლეფისა და სხვა უცხო მწერ-
ლებისა 5 კ.
- 13) იგავ-არანი, — 125 დასურათებული, პატარა მო-
თხოვნა, ავტორის სურათით, ალ. მირიანაშვილი-
სა, ფასი. 75 კ.
- 14) ბიძია თომას ქოხი, — რომანი ბიჩერ-სტოუსი ზანგ-
თა განთვისუფლების დროისა, სურათებითა და
ბიოგრაფიით, თარგმანი მ. კლიმიაშვილისა . 1 პ. 25 კ.

1914 წ. მიიღება ხელის მოწერა დასურათებულ საყმინდებრივ კურნალი ცეკვითა და შემოქმედებით

„ნაკადული“ - წერტილი

◆ წელი იაზი გეათა ◆

ეურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ
არჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით;

წლიური ხელის მოწერულებს შექმედი:

24 წიგნი „ნაკადულისა“ 12 წიგნი „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის.

36 სურათის ხაედულის I-ლ გმირდნე.

სისწრეად 1914 წ. ორივე გამოცემის წლიური ხელის მოწერულებს მიეცა წიგნი: „მიწის ძვრა და ცეცხლის მფრქვევალი მთები“ (მრავალი სერიაზით) გიორგი ანთლომისა.

ფასი ურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა — 5 გ. ნახევარ წლით — 3 მან., ყალკალუკე მცირე წლოვანთათვის

24 წიგნი — 3 მან., მოსტრდლომთათვის 12 წიგნი — 3 მან.

ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილობრივადაც.

საზღვარ გარედ: ერთი წლით 7 გ. ნახევარი წლით 4 გ.

ვსხვავთ ხელის მომწერლებს თუ ურნალი „ნაკადული“ არ მისცით, ერთი თვეს განმვლობაში გვაცნობონ და აღრესის გამოცვლა დროის შევაცნობინონ.

ხელის მოზირა ჯიბილება

ტფილისში — „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშეკლის სახლი, გოლოვინის პროსპ. № 8. რედაქცია „Накадули“, Головинскій пр. № 8, შემოსახველები დაიყითის ქუჩიდან № 2. და წერა-კიბევის გამარტიველებელ საზოგა-დოკების წიგნის მდგარისში, სახალის ქუჩა. ქუთაშეა — ისიდორე კვირარიძესთან, შ. ჯაფრიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. სამტრედიაში — კლ. ნაცალაძესთან. — ცოთში — თოვფილე კნდელაქათან. ბათოში — ქნ. სოფიონ ნაკაშიძესთან, ტროფიმ ინასარიძესთან ფოსტაში, და ანასტასია ლომინაძესთან. თბილ-გეთში ტლანთუთში — ლეი იმიაძესთან. თელავში — გასო პატარაშეილთან. ახალ ციხეში — ქმნესტანტინე გვარაძესთან. ბაქოში — ვასილ ახვლედიანთან, ნინო გელაშვილთან და ივანე ელიაშვილთან. გორში — ნინო ლომოურთან და ქეთევან ჯავახიშეილთან. სოხუმში — ქნ. შერიამ ანჩაბაძესთან. კიათურაში — ივანე გომელაურთან. განჯაში — ბ. მბოქაძესთან. ერევანში — ქ. ლიტვარისათან. სიღნალში — ნ. აბერტელაშეილთან. ყაჩაში — ივ. საათაშეილთან. ალექსან ჭროპლაში — ს. შატრერიშეილთან. ნახიჩევანში — სამსონ მარჯანიშვილთან. ხონში — შ. კიფანიძესთან. რაჭაში. — მასთავალებ. ილია გოგიასთან

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თავ. პავლე იოსების-ქ თუმანიშვილი.